

## De mediterrane lichtmot: een opmerkelijke soort

Joop Kuchlein & Henk ten Holt, Stichting Tinea

De exoten vormen oecologisch gezien een bont gezelschap. Hun aanwezigheid in Nederland is door verschillende factoren – of combinaties daarvan – tot stand gekomen. Vrijwel elke soort heeft zijn eigen verhaal. In het vorige nummer van 'Kijk op Exoten' is aandacht geschonken aan twee soorten kleine vlinders die voorheen uitsluitend bekend waren uit Oost-Azië en nu deel uitmaken van de Nederlandse natuur. Beide zijn hier op volkomen verschillende manieren terechtgekomen: de een vooral op eigen kracht door een enorme areaaluitbreiding, de ander door transport van planten en begunstigd door klimaatverandering. In dit artikel komt een soort aan bod waarvan de komst vooral wordt toegeschreven aan migratie vanuit het zuiden in noordelijke richting.

De mediterrane lichtmot, *Duponchelia fovealis*, is ondanks het onopvallende uiterlijk goed herkenbaar. De voorvleugel is bruingrijs met geelwitte en bruinzwarte tekening; in 't oog lopend is het onevenredig lange en slanke achterlijf van het mannetje. De vlinders komen op kunstlicht en worden ook binnenshuis aangetroffen.

De rups is bekend van een bijzonder breed scala aan

kruidachtige planten en heesters, waaronder veel siergewassen en land- en tuinbouwgewassen. Ook op de plant zelf is de rups verre van kieskeurig; bijna alle onderdelen worden gegeten: blad, bloem, knop en stengel (als stengelboorder). De stengels kunnen aan de basis worden doorgevreten en dit is fataal voor de plant. Maar niet alleen levend plantmateriaal wordt gegeten, ook afgevallen blad en plantenresten worden geconsumeerd. Bijzonder is dat de rupsen in kwekerijen van waterplanten zelfs onder water zijn aangetroffen. De levenswijze van de rups geeft blijk van een voor vlinders uitzonderlijke veelzijdigheid.

Tot een halve eeuw geleden was de mediterrane lichtmot alleen bekend uit een brede strook vanaf de Canarische eilanden en de Middellandse-Zeelanden door het Midden-Oosten tot in Pakistan (en in Afrika tot ver naar het zuiden). In de tachtiger jaren van de vorige eeuw vond plotseling een explosieve expansie in noordelijke richting plaats.

De soort werd achtereenvolgens gemeld uit Finland (1984), Denemarken (1988), Nederland (1992), Groot-Brittannië (1996), België (1998) en Noordwest-Duitsland (2005). Hieruit komt naar voren dat geen geleidelijke areaaluitbreiding vanuit het oorspronkelijke areaal naar het noorden heeft plaatsgevonden. Aangenomen wordt dat

*Mediterrane lichtmot, adult* © Stichting Tinea





*Mediterrane lichtmot, rups*  
(Foto: M. van der Straten, © nVWA, NRC)

het huidige optreden van de soort in noordelijke landen vooral het gevolg is van migratie. Migratie komt vaker voor bij vlinders. Bekende voorbeelden zijn de atalanta en de distelvlinder. Ook bij kleine vlinders komt dergelijk gedrag voor. Daarnaast zullen ook klimaatverandering en import van plantenmateriaal hebben bijgedragen aan de aanwezigheid van de mediterrane lichtmot in onze contreien.

De eerste zekere vondsten uit ons land dateren dus van 1992 toen – en dat is zeer opmerkelijk – de soort vrijwel gelijktijdig zowel als plaag in kassen optrad als in het veld werd ontdekt. Veel andere nieuwkomers uit warmere streken manifesteerden zich eerst in kassen en werden pas in latere jaren in het veld aangetroffen. In de periode na 1992 is de mediterrane lichtmot in toenemende mate in onze kassen gevonden en in het veld in een groot deel van Nederland waargenomen.

Meer informatie over de mediterrane lichtmot is te vinden op onze website (<http://www.kleinevlinders.nl/soorten.aspx?p=3&s=471840#>).

#### Schadepost of aanwinst?

Van economische betekenis is vóór de expansie in de jaren tachtig nooit sprake geweest, ook niet in het oorspronkelijke areaal. De eerste schademelding kwam in 1988 uit Noord-Italië, toen de soort als ernstige plaag in een kas met snijbloemen optrad. Later volgden dergelijke berichten uit Nederland, Groot-Brittannië en Noord-Amerika. **Voor de glastuinbouw een schadepost .....**

Door de levenswijze en de binnen de perken blijvende aantallen ziet het er niet naar uit dat de mediterrane lichtmot hier in het veld een bedreiging vormt voor soorten uit de bestaande fauna. ....**maar ook een aanwinst voor onze fauna.**